

KUUSAMO 247

Kohteen nimi: Kiveskoski

Määrittys ja mj-luokka: Kivilatomus (Rajamerkki, kivipyykki?). Hist.aika.

Peruskartta: 4611 11 VIRRANNIEMI
 Koordinaatit: p = 7356 09, i = 3590 49, z = n. 240
 x = 7354 98, y = 4455 78

Kylä, kylänosa: Ala-Kitka, Virranniemi
 Tila, rek:no: 69:4
 Omistaja

Kuusamon Kaupunki on teettänyt Ala-Kitkan kylään ranta-asemaakaavan, joka on nimetty Täyssinän kaavaksi. Kaavantekijä, KimmoKaavan Kimmo Mustonen kertoi nimen johtuvan Kiveskosken länsirannalla olevasta rajapyykistä, joka on jossakin yhteydessä liitetty Täyssinän rauhan raja-vaudelta 1597. Rajamerkki on merkitty kaavaan muinaisjäännöskohteena. Lähteenä nimeäjillä on ollut Seppo Ervastin Kuusamon historia I (s. 43) sekä Kyösti Julkun laaja-artikkeli Kuusamon vanhimmat valtarajat (Koillissanomat 5. kesäkuuta 1974) Ko. artikkeli on ilmestynyt myös Oulun yliopiston historian laitoksen eripainossarjassa (N:o 16, Oulu 1975). Pikainen tutustuminen kirjallisuuteen, mm. K. Julkun teokseen Suomen itärajan synty, sekä museon arkistoihin näytti osoittavan, että kyseinen rajamerkki ei ole museoväen tai historioitsijoiden tiedossa. Täysin varmana tätä ei kuitenkaan voi pitää. Museoviraston historiallisen ajan kohdetietoja ei ole tarkistettu. Yhteenvetona voidaan mainita, että ko. Täyssinän rauhan raja on historiallisten lähteiden mukaan käyty maastossa Kuusamon Virranniemelle saakka. Rajapyykkiä täältä ei kuitenkaan ole Julkun mukaan löydetty. Kuusamon historia toteaa Julkua lainaten, että rajapyykki on ajan kuluessa hävinnyt.

Kesäkuussa 2004 paikalla poikettiin Läheisen Käylään suuntautuneen tarkastusmatkan yhteydessä. Kaavakartan osoittamalta paikalta tavattiinkin neliömäinen kivilatomus, jonka ala on n. 1,5 x 1,4 metriä ja korkeus noin 70cm. Kiveys on ollut suhteellisen huolellisesti ladottu. Kivien koko vaihtelee, enimmäkseen ne ovat kookkaita nostannaisia. Latomuksen kiviä on käytetty nuotiokiviksi ja niitä oli laajahkolla alueella latomuksen ympärillä. Kyseinen latomus ei muistuta esihistoriallisia röykkiöitä, kyseessä ei myöskään ole kiukaan tms. myöhäisen tulisijan jäännös saati rakennuksen pohja. Tulkinta rajapyykiksi on varsin luonteva selitys. Kivissä ei huomattu hakattuja merkkejä.

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 37 km pohjoisluoteeseen Alakitkan Virranlahdesta koilliseen laskevan Kiveskosken eteläpään länsirannalla. Kiveskosken yli kulkee Kuusamosta Kemijärvelle johtava tie. Kosken länsirannalla on levähdyspaikka, jonka kohdalta tien eteläpuolelta johtaa kalastajien tallaama polku etelään kapenevalle niemelle, jonka eteläpään korkeimmalla kohdalla kohde sijaitsee. Niemi jää Kiveskosken ja tämän itäpuolisen Koskilammen väliin.

Kohde tarkastettu 28.5.2004

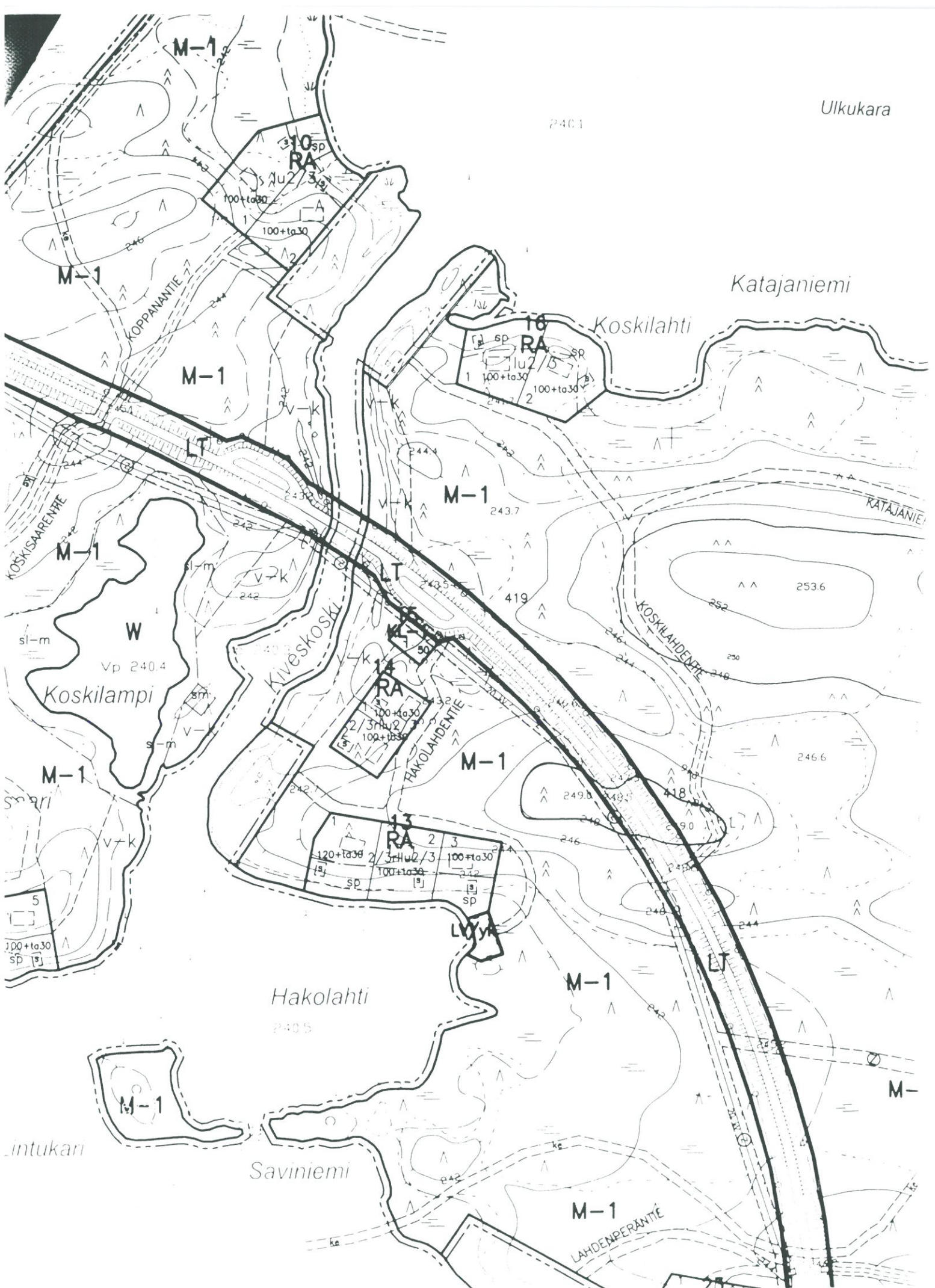
Diat: PPM 6722 Kiviraunio/Hajotettu rajamerkki? etelästä

Kartta: topografikarttaote 4611 11 VIRRANNIEMI
 Kaavakartta, Täyssinän kaava, Kuusamo

Oulussa 14.12.2004

Mika Sarkkinen M.S

Mika Sarkkinen
 tutkija/PPM

4611 II VIRRANNIEMI

Tark. M. Sarkkinen 2004

p = 7356 09.
i = 3590 49.
z = n. 240